

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm IX. In literis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

scandalo non careat, ut dixi lib. 3. Th. mor. tr. 6. p. 3. c. 2. q. 1. in fine.

NOTANDVM II. Quamuis Iudicis auctoritate transactio aliqua in lite beneficiaria facta sit, non tamen inde consequens est, beneficium ad eum pertinere, cui adjudicatum est, vel cui Aduersarius voluntarie cessit. Ita hic singulariter notat Barbatia col. 3. Quod compositio, transactio, vel Iudicis sententia in causis beneficiaribus (similiterque in matrimonialibus, de quibus Sanchez lib. 7. disp. 100. n. 13. & lib. 8. disp. 27. n. 39.) non conferat ius, ita ut aliquis ad opponendum ob contrarium probandum non admittatur. Ratio est: Quia beneficium Ecclesiasticum non potest absque canonica institutione obtineri, reg. 1. in 6. Quomocunque igitur partes inter se componant, aut Iudex vel arbiter pronuntiet, si non præcessit canonica institutio, non acquiritur titulus beneficii. Præterquam si quis triennio cum bona fide in colorata possessione fuerit, iuxta reg. Cancell. 33.

Exemplum habes: Caius contra Titium inualidè, uti putabatur, in beneficio institutum, imperauit mandatum Apostolicum, ut beneficium sibi conferatur. Iudex delegatus executus fuit, vel simpliciter conferendo impetranti, possessore remoto; vel per amicabilem compositionem grauando illū, ut ynuius vel alterius anni proventus pristino possessori relinquat, iuxta ea, quæ dixi lib. 4. Th. mor. tr. 10. c. vlt. n. 58. His non obstantibus, si quis ostendere velit, impetrationē Caij subreptitiam fuisse, audietur, non obstante compositione, aut Iudicis sententia. Quandoquidem non per sententiam iudicalem, sed per canonicam, seu legitimam Superioris institutionem beneficii titulus acquiritur.

CAPITVLVM IX.

In literis.

PARAPHRASIS.

Postquam Iudex delegatus sententiam per se, vel per alium (veluti Ministrum suū) executus est, vel alteri exequendam man-

dauit, seu delegauit, eius potestas, & iurisdic-tio cessat; cum sit functus officio suo.

SUMMARIVM.

1. Iudicis potestas & iurisdic-tio finitur, postquam sententia executioni mandata est, nisi hanc alteri v. g. Ordinario commiserit, ita ut eum subdelegatum suum constituerit, & is executionem iam cepisset.
2. Si Iudex delegatus functus est suo officio, ita finita est eius iurisdic-tio, ut absque noua commissione assumi amplius non possit.
3. Iudex ordinarius à se latam sententiam, si ipso iure irrita non est, reuocare non potest: secus est, si ipso iure irrita sit.
4. Assertur causa disparitatis in hoc inter Iudicem ordinarium & delegatum.

NOTANDVM I. Potestas, & iurisdic-tio Iudicis delegati non finitur post latam sententiam; sed cum sententia executioni mandata est. Præterquam si executionem alteri, v. g. Ordinario loci committat, ita ut eum subdelegatum suum (non merum Ministrum suum) constituat. Tunc iurisdic-tionem à se amouisse censetur. Id verò intelligi debet, si subdelegatus negotium exequi cepit. Si autem nondum cepit, sed res integra sit, tum subdelegans executionem reassumere potest; quia iurisdic-tio non censetur efficaciter transisse in subdelegatum, si eam uti non cepit, e. quamuis. 6. eod. tit. in 6. Ita explicant hic Abb. n. 2. Barbatia col. 2. Imola n. 4. & 5. licet aliter sentiat Gloss. hic ver. præcepit.

NOTANDVM II. Si Iudex delegatus functus sit officio suo, finita est eius iurisdic-tio, ut assumi amplius non possit, absque noua commissione. Quare docent hic Canonistæ plerique, cum Innocent. n. 2. Dynus in reg. 21. in 6. Abb. in c. 1. n. 28. de re iudic. & alij apud Sanchez lib. 8. de matrim. disp. 27. n. 39. Quod Iudex delegatus, postquam sententiam tulit, siue bene siue malè, non possit eam reuocare, aut iterum iudicare: quia functus est officio sibi com-

Gggg 2 misso.

missio, argum. c. si compromissarius, 37. §. si verò eligat, de elect. in 6. & habetur expressius in l. si vt proponis, 4. C. Quomodo, & quando Iudex &c. vbi Legistæ aiunt; Si sententia à Iudice delegata nulliter lata sit, v. g. die festo, vel contra absentem non contumacem, finitam esse eius iurisdictionem, ideòque causam alterius Iudicis cognitioni committi posse.

Excipitur primò: Nisi delegati sententia ideo nulla sit, quia formam mandati non obseruauit. Tunc enim veluti non vsus iurisdictione sua censetur, vti Abb hinc notat n. 4. argum. l. quid tamen, 21. ff. de recept. arbitris.

Excipitur secundò: Nisi Iudex delegatus sit ad vniuersitatem causarum: quia is Ordinario æquiparari solet, secundum Gl. in c. cum causa, 62. ver. delegatus, de appellat. Zabar. Clem. 2. de rescript. q. 24. Felinus in rubr. de offic. delegati, n. 4. Nam exceptionem affert Barbatia hic, Imola n. 7. contra Decium n. 5.

Excipite tertio: Quòd executor gratiæ, v. g. beneficalis, si ob iuris vel facti errorem prouisionem fecit, quæ irrita fuit, aliam validè facere possit, secundum Innoc. in c. 1. ibid. Abb n. 28. de re iudic. Cum enim gratia effectum consecuta non sit, ideòque permaneat, etiam executio eius permanere debet, arg. c. si super, 9. de offic. delegati in 6. Plures limitationes affert Decius, & Barbatia hic.

Sed quid de Iudice ordinario, an sententiam à se malè latam reuocare, & denuò iudicare potest? Respondeo cum Innoc. hic n. 1. Abb. n. 3. Dyno cit. loco, ac alijs. Vel sententia est ipso iure irrita, vel non est irrita ipso iure. Hoc casu eam reuocare non potest, quia nisi ab ea appellatum, ideòque iurisdictione ad Superiorem deuoluta sit, transit sententia in rem iudicatâ. Si tamen Iudex perperam iudicâdo partim damnum intulit, ad eius resartionem cogi potest, vti dixi in princip. c. 15. Sin autem ipso iure sententia irrita sit, videl. lata contra legem manifestam, potest eam reuocare, atque nouam sen-

tentiam pronuntiare, l. si præses, 6. C. Quomodo & quando. Quia, vt tradit Gl. commo- niter recepta in l. Iudex, 55. ff. de re iudic. quod nullum est, nullum effectum producit, argum. l. Si se, §. condemnatum, ff. de re iudic. & l. si expressim, 19. ff. de appellat. Potest tamen in hoc casu sententiæ nulliter latæ à Iudice inferiori, etiam Superior adiri, vt reuocata sententiæ, aliter iudicet, sicuti docet Bartolus in cit. l. si expressim, n. 34. vbi regulam affert n. 15. Sicuti appellatio deuoluit totam causam ad Superiorem, ita etiam nullitas sententiæ latæ deuoluere potest. Idque singulariter hic monet Abb. n. vlt. locum etiam habere in Archiepiscopo comparatione Coepiscopi; si is sententiæ ipso iure irritam dixerit, tamen etsi ab ea appellatum non sit, posse nihilominus adiri per viam nullitatis: cum hæc æquiualeat appellationi. Quæ est probabilis doctrina, quam hic amplectitur Felinus n. 4. Sed displicet Decio n. vlt. argum. c. pastoralis, de appellat.

Querret aliquis causam disparitatis inter ordinarium & delegatum; Cur iste officio suo functus censetur, si sententiæ, quantum ipso iure nullam pronuntiauit, vel si alteri delegauit exequendam, ita vt eam reassumere non possit, si eam subdelegatus exequi cœpit, tamen si perficere nolit, aut non possit? Ordinarius verò non censetur his casibus officio functus, vt amplius se immiscere nequeat. Respondeo, causam esse, quam indicat Felinus ex Baldo in cit. l. si vt proponis. Quia Iudex ordinarius ampliorem, magis stabilem iurisdictionem habet, quam alteri delegando, aut semel sententiæ proferendo, saltem in habitu & radice retinet. Sed Iudex delegatus censetur habere potestatem valde angustam, & restrictam, ita vt si semel egit, quod mandatum est, omni potestate ad iurisdictione exutus sit. Quæ res multum etiam pendet ex iuris positui constitutione.

CAP.